

Анкета за инфлациските очекувања и очекувањата за движењето на реалниот БДП

- септември 2023 година -

Анкетата за инфлациските очекувања и очекувањата за движењето на реалниот БДП¹ за периодот 2023 – 2025 година, спроведена во септември², не покажува поголеми промени во очекувањата за инфлацијата, при што за периодот 2024 – 2025 се бележат мали надолни промени во инфлациските очекувања. Очекувањата за растот на БДП се малку пониски од претходната анкета. Економските аналитичари и натаму ги поврзуваат ваквите очекувања пред сè со ефектите, времетраењето и со текот на воениот судир во Украина, при што нагласуваат дека сè уште постои висок степен на неизвесност околу идните случувања.

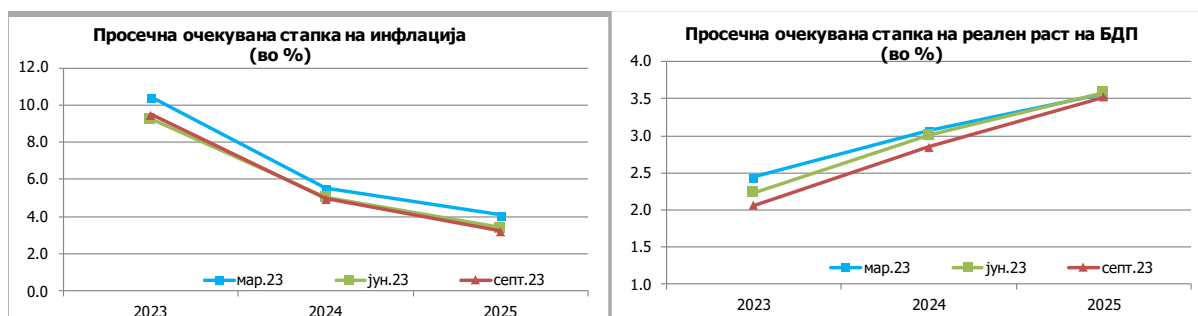
Во однос на **инфлацијата**, испитаниците и натаму очекуваат нејзино постепено забавување, по високите остварувања во 2022 година кога таа во просек достигна 14,2%. Во споредба со очекувањата од претходната анкета, просечните очекувања на испитаниците се малку повисоки во однос на претходната анкета за 2023 година, додека тие се малку пониски за 2024 и 2025 година. Така, очекувањата на испитаниците упатуваат на просечна стапка на инфлација од 9,5% за 2023 година (9,3% во претходната анкета), 5% за 2024 година (5,1% во претходната анкета) и 3,2% за 2025 година (3,4% во претходната анкета). Како фактори коишто би можеле да предизвикаат нагорни притисоци на инфлацијата, испитаниците и натаму ги посочуваат продолженото траење и неизвесноста околу разрешувањето на војната во Украина, продолжувањето на санкциите и трговските рестрикции кон Русија, повисоките цени на увезените добра, како и нарушувањето на глобалните синџири на снабдување. Исто така, испитаниците сметаат дека евентуалните нови влошувања во снабдувањето со енергија и пораст на цените на регулираниот пазар би можеле да доведат до дополнителни инфлациски притисоци. Сепак, дел од испитаниците очекуваат поумерени притисоци врз инфлацијата со постепено стабилзирање на цените на храната и енергентите. Придонес за забавување на инфлацијата во 2023 година се очекува и од мерките што ги преземаат носителите на монетарната и на фискалната политика, како и од повисоката споредбена основа од 2022 година, посебно во втората половина од годината.

Во поглед на **економската активност**, кај очекуваната стапка на раст е направена минимална надолна ревизија во споредба со очекувањата од претходната анкета. Имено, испитаниците очекуваат економски раст од 2,1% за оваа година (2,2% во претходната анкета), за 2024 година се очекува раст од 2,9% (3% во претходната анкета), а за 2025 година се очекува раст од 3,5% (3,6% во претходната анкета). Притоа, најголемиот дел од испитаниците очекуваат прелевање на негативните ефекти

¹ Во 2017 година, Народната банка на Република Северна Македонија направи промена во анкетното истражување „Анкета за инфлациските очекувања“, коешто е преименувано во „Анкета за инфлациските очекувања и очекувањата за движењето на реалниот БДП“, чијашто нова структура го следи кварталниот прашалник за професионални прогнозери (Quarterly Survey of Professional Forecasters, https://www.ecb.europa.eu/stats/ecb_surveys/survey_of_professional_forecasters/html/index.en.html), што го спроведува Европската централна банка (ЕЦБ), а воедно ја промени и структурата на примерокот, којшто сега е составен само од економски експерти.

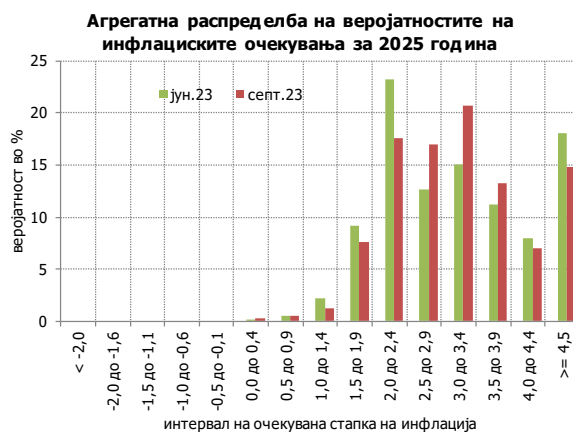
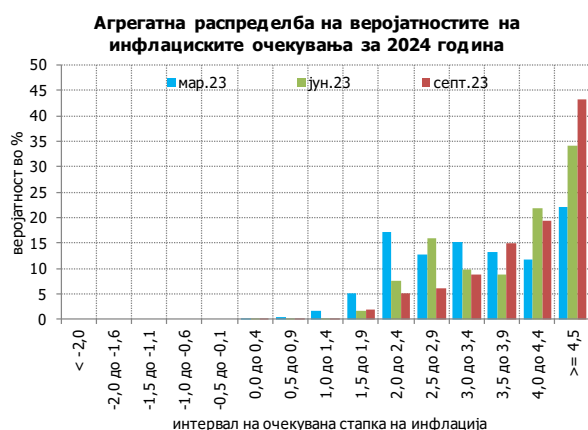
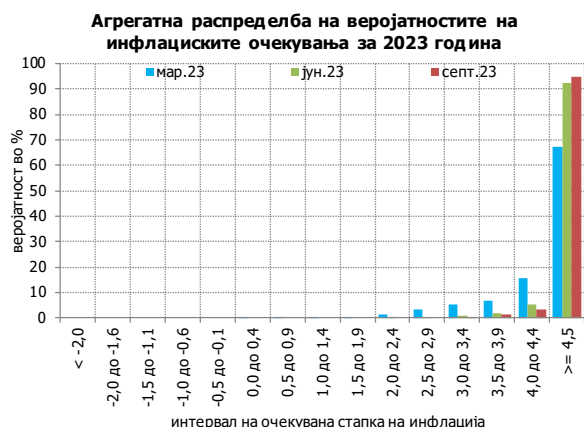
² Анкетата се спроведуваше во периодот од 15 до 22 септември 2023 година. Со цел да се подобри квалитетот на анкетното истражување, Народната банка овојпат го прошири примерокот на испитаници.

од 2022 година, поради што очекуваат слични движења и во 2023 година, додека за 2024 и 2025 година се очекува постепено подобрување. Во однос на факторите, испитаниците посочуваат на неизвесноста од идниот тек на војната во Украина, како и на идните движења на цените на енергијата и храната на светските берзи и проблемите во синџирите на снабдување. Неповолно може да делува и воздржаноста на домашните и на странските инвеститори, при затегната монетарна политика во светски рамки и натамошен раст на трошоците за финансирање. Исто така, испитаниците и натаму ги наведуваат неизвесноста поврзана со домашниот политички амбиент, како и со текот на преговорите со ЕУ, како потенцијални фактори на ограничување на економскиот раст во следниот период. Од друга страна, испитаниците сметаат дека економските мерки преземени за справување со енергетската криза и за поддршка на населението и компаниите, како и растот на платите би можеле да придонесат за раст на личната потрошувачка и инвестициите, што би се одразило позитивно врз економскиот раст. Исто така, побрзиот напредок на преговорите за интеграција во ЕУ, враќањето на оптимизмот кај субјектите во економијата (кај потрошувачите и инвеститорите), поефикасното спроведување на капиталните инфраструктурни проекти, како и остварувањето на плановите за заздравување и за забрзан економски раст и реформите во фискалната политика би можеле да имаат позитивно влијание врз растот и да придонесат за побрзо посткризно закрепнување на економијата, на среден рок.

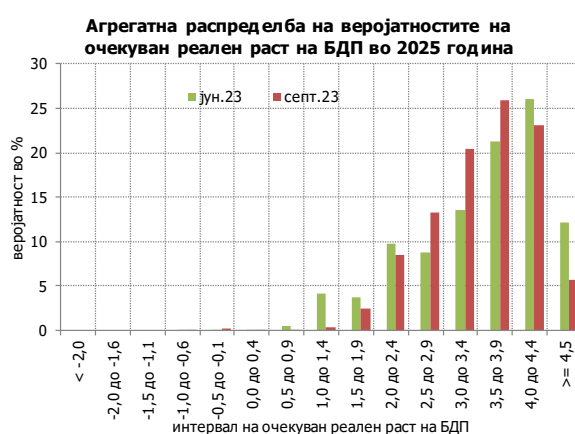
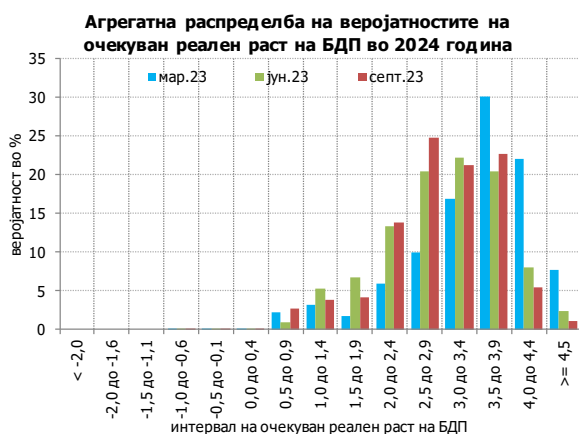
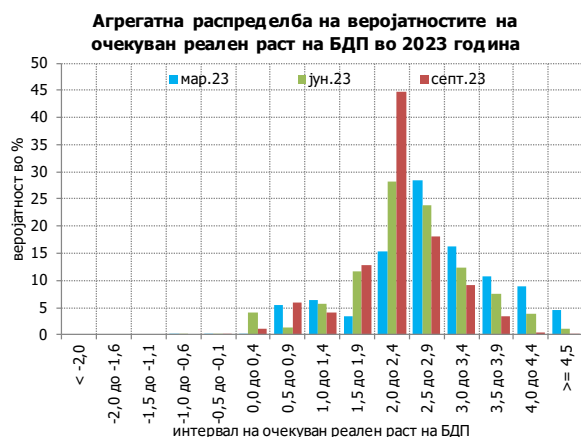

Во рамките на Анкетата, испитаниците даваат и свој поглед за **распределбата на веројатноста за остварување определени стапки во зададен интервал**. Овие оценки се користат за одредување на агрегатната распределба на веројатностите³. Агрегатната распределба на веројатностите за остварување на дадените стапки на инфлација и БДП во петнаесет интервали е прикажана на следниве графикони, а резултатите главно се совпаѓаат со стапките што ги очекуваат испитаниците.

³ Агрегатната распределба на веројатностите претставува просек од оценетите веројатности од испитаниците за секој интервал на очекувана стапка на инфлација и стапка на раст на БДП.

Во однос на очекувањата за **стапките на инфлација**, распределбата на веројатностите за оваа и за следните две години упатува на поместувања и поголема концентрација кон интервалите на очекуваната просечна стапка.

Во услови на мало надолно поместување на очекуваната **стапка на раст на БДП** за 2023, 2024 и 2025 година, поместувањата во распределбата на веројатностите се главно во надолна насока, при поголема концентрација во и околу интервалот на очекуваната просечна стапка.